

Фінанси і банківська справа

УДК 336.71:336

І. З. Сторонянська, В. Й. Карпінець

Муниципальный банк в системе управления финансовыми потоками великого міста

Узагальнено методологічні засади створення та розвитку зарубіжних та вітчизняних кластерів. Дається авторське визначення муніципального кластера. Обґрунтовано доцільність входження фінансових установ в інфраструктурний муніципальний кластер. Розглянуто причини кризового стану підприємств житлово-комунального господарства та причини порушення фінансової дисципліни. Запропоновано вирішення зазначених проблем у межах муніципального кластера. Проаналізовано наявні грошові потоки комунальних підприємств міста Львова. Проведено підрахунок доходів, які отримують комерційні банки за обслуговування комунальних підприємств. Доводиться доцільність створення муніципального банку та запропоновано визначення терміна «муніципальний банк». Визначено його основні функції та особливості активних і пасивних операцій. Доводиться доцільність співпраці муніципального банку з державними органами влади та міжнародними фінансово-кредитними установами.

Ключові слова: муніципальний банк, муніципальний кластер, грошові потоки, інфраструктура, регіональні виробничі кластери, кластерна політика, кластерний підхід в житлово-комунальному господарстві.

Сучасна система житлово-комунального господарства (ЖКГ) великих міст та міської інфраструктури перебуває у незадовільному стані, а комунальні підприємства, зловживаючи своїм монопольним становищем, надають послуги за тарифами, в яких важко знайти економічне підґрунтя. Подолати вказані проблеми покликана загальнонаціональна реформа ЖКГ та місцевого самоврядування. На нашу думку, ініціатива щодо змісту цих реформ повинна належати муніципальним органам влади. Влада великого міста може вирішити значну частину проблем самостійно в межах чинного законодавства, шляхом створення у житлово-комунальній сфері муніципального кластера, однією з центральних ланок якого повинен стати муніципальний банк.

Застосування кластерного підходу до управління комунальними підприємствами на рівні міста сприятиме підтриманню їх фінансової дисципліни, а обслуговування в муніципальному банку дозволить зробити більш прозорими та контролювати їх грошові потоки. Окрім цього, до основних функцій муніципального банку слід віднести кредитування проектів з покращення соціальної інфраструктури міста. Це дозволить залучити кошти в ЖКГ, яке зараз перебуває в незадовільному стані і гостро потребує фінансових ресурсів. При цьому, ефективність функціонування такого банку безпосередньо залежить, з одного боку, від вирішення проблеми залучення фінансових ресурсів муніципальним банком (пасивні операції), а з другого – від їх раціонального розміщення (активні операції).

Незважаючи на велику кількість досліджень на тему функціонування комерційних банків в Україні, відсутні дослідження щодо особливостей функціо-

© І. З. Сторонянська, В. Й. Карпінець, 2012.

нування муніципальних банків, їх активних та пасивних операцій, питань взаємодії фінансових установ, комунальних підприємств і місцевих органів влади у муніципальному кластері. На наш погляд, саме муніципальний банк в сучасних умовах може стати посередником між приватним капіталом і комунальними підприємствами.

Кластерний підхід до структурування економіки, обґрунтування стратегій економічної політики й підвищення конкурентоспроможності країн, регіонів є загальновизнаним. На муніципальному рівні кластери є одним із механізмів реалізації стратегічних пріоритетів інноваційної діяльності розвитку міста. Муніципальні кластери являють собою локальну мережеву структуру, яка інтегрує діяльність представників органів муніципального управління, бізнес-середовища, місцевих науково-дослідних, освітніх, громадських, інших некомерційних організацій з метою задоволення спільних інтересів громади, досягнення конкурентних переваг, підвищення експортних можливостей. Муніципальний кластер будується з урахуванням позитивних синергетичних ефектів саме територіальної агломерації, на основі близькості споживача і виробника [1].

Для підприємств, установ та організацій, різної форми власності, які є учасниками муніципального кластера, спільною сферою діяльності є ЖКГ та соціальна інфраструктура міста. Принциповими елементами структури муніципального кластера повинні стати: місцеві органи влади, муніципальний банк, страхові компанії, підприємства ЖКГ.

Схема створення кластера конкретизується залежно від цілей і стратегій учасників, характеру прояву факторів зовнішнього середовища, суб'єктивних умов функціонування кластера. При створенні муніципального кластера умова регулюючої ролі місцевого самоврядування набуває виняткової ролі. Це зумовлено рядом причин. Насамперед, інтеграція, об'єднання фінансового і промислового капіталу при формуванні конкурентоспроможного муніципального кластера потребує тривалого часу. Це пояснюється відсутністю досвіду та браком у підприємств, банків й інших фінансових інститутів вільних коштів. За наявності досить великої фінансової структури й підтримки держави в особі владних структур цей процес може бути значно прискорений. Це дозволить надати процесу кластеризації цілеспрямованого характеру. Фінансовим структурам і державній адміністрації області й міста необхідно ініціювати пошуківлення економіки, визначити принципи, напрями її реструктуризації та розвитку муніципального кластера, перетворюючи їх у конкурентоспроможні господарські утворення.

Узагальнюючим критерієм фінансово-економічних перспектив участі в муніципальному кластері є підвищення ефективності їх діяльності за рахунок реструктуризації виробництва та раціональної організації взаємодії учасників, що забезпечують конкурентоспроможність підприємств ЖКГ.

Обґрунтуємо доцільність створення у великому місті муніципального кластера із входженням до його складу муніципального банку та розкриємо взаємозв'язки між його учасниками на прикладі м. Львова.

Особливістю великих міст є концентрація великих комунальних підприємств, які надають інфраструктурні послуги. Наприклад, для м. Львова таким підприємствами є ЛКП «Львівелектротранс», ЛКП «Львівводоканал», ЛКП «Львівтеплоенерго». Ці підприємства є монополістами на відповідних ринках, але у всіх них є спільний споживач – мешканці міста. Комунальні підприємства є власністю міської ради, підпорядковуються представникові власника – уповноваженому органу (відповідне управління міської ради), також на комунальні підпри-

емства має вплив виконавчий комітет міської ради. При цьому комунальні підприємства мають самостійний баланс, рахунки (в тому числі валютні) в установах банків, несуть відповідальність у межах належного їм майна. Отже, з одного боку, комунальні підприємства зберігають господарську незалежність, а з іншого – їх господарська діяльність перебуває під контролем міських чиновників. Якість цього контролю, його нормативне і бухгалтерське забезпечення перебувають на низькому рівні, що створює поле для корупції. Крім того, уповноважений орган виступає головним розпорядником бюджетних коштів і має рахунок у відповідному територіальному управлінні Державного казначейства України, на який перераховуються бюджетні кошти. Саме уповноважений орган зі свого казначейського рахунку перераховує кошти на рахунки комунальних підприємств, які відкриті в комерційних банках. Коли гроші перераховані на рахунки комунальних підприємств у комерційних банках, відстежити й проконтролювати грошові потоки цих підприємств практично неможливо, а уповноважені органи цього і не прагнуть. Інформація про те, куди спрямовують гроші територіальної громади комунальних підприємств, залишається закритою, оскільки банки не зобов'язані надавати інформацію про рахункові операції своїх клієнтів. Отже, для суспільства грошові потоки комунальних підприємств-монополістів залишаються непрозорими.

Як показує дослідження фінансових результатів діяльності великих львівських комунальних підприємств, усі вони були збитковими впродовж 2009-2011 рр. [2]. При цьому ЛКП «Львівводоканал» і ЛКП «Львівелектротранс» мають кредитні зобов'язання, за які будуть розплачуватися мешканці міста. Таким чином, контроль за грошовими потоками комунальних підприємств є важливим завданням для місцевих органів влади.

Посилити контроль за грошовими потоками комунальних підприємств можна шляхом їх входження до муніципального кластера, в структурі якого функціонує муніципальний банк. Українське законодавство не дає визначення муніципального банку. На нашу думку, муніципальний банк можна визначити як юридичну особу, яка має право здійснювати банківську діяльність і контролюється органами місцевого самоврядування з метою ефективного використання і контролю коштів, які спрямовуються на соціальну інфраструктуру міста.

Муніципальний банк повинен відрізнятися від звичайних банків такими двома ознаками: 1) представлення громади міста в організаційній структурі управління та структурі капіталу муніципального банку; 2) пріоритетність фінансування проєктів розвитку соціальної інфраструктури міста. При цьому, згідно зі статтею 2 Закону України «Про банки та банківську діяльність» [3], контроль – це можливість здійснювати вирішальний вплив на управління та/або діяльність юридичної особи шляхом прямого та/або опосередкованого володіння однією особою самостійно або спільно з іншими особами часткою в юридичній особі, що відповідає еквіваленту 50 чи більше відсотків статутного капіталу та/або голосів юридичної особи, або незалежно від формального володіння можливість здійснювати такий вплив на основі угоди чи будь-яким іншим чином. Отже, незалежно від частки органів місцевого самоврядування в статутному капіталі муніципального банку, контроль за таким банком повинен належати саме органам місцевого самоврядування, і це положення має бути прописане в статуті муніципального банку.

Суть діяльності муніципального банку полягає в тому, що він залучає кошти шляхом відкриття цільових довгострокових накопичувальних програм для ОСББ та мешканцям інших будинків за посередництва ЖЕКів з метою усунення

Рис. 1. Схема грошових потоків муніципального банку

інфляційного знецінення вказаних коштів. При накопиченні достатньої суми на цих фондах банк здійснює розрахункові операції з метою реалізації цілей визначених при створенні кожного фонду. Цілями вказаних фондів можуть бути, наприклад, ремонт даху чи ліфта в будинку, капітальний ремонт. Всі комунальні підприємства і ЖЕКи повинні обслуговуватися муніципальним банком. Це дозволить зробити грошові потоки ЖЕКів і комунальних підприємств прозорими для суспільства. Також муніципальний банк видає довгострокові кредити під нижчі за середньоринкові проценти комунальним та іншим підприємствам, що реалізують інноваційні проекти покращення соціальної інфраструктури міста, сприяють енергозбереженню в житлово-комунальній сфері. Схему грошових потоків муніципального банку наведено на рис. 1.

Діяльність муніципального банку дозволить забезпечити такі вигоди: 1) мешканці міста знатимуть, за що платять; 2) мешканці на основі виписки з банку можуть проконтролювати, коли і кому були перераховані кошти за надані послуги; 3) мешканці зберігають свої кошти від інфляційного знецінення; 4) кошти мешканців спрямовуються на покращення соціальної інфраструктури міста; 5) страхування майна мешканців та комунального майна.

Частину ризиків у житлово-комунальному господарстві доцільно передати страховим організаціям. Наприклад, ризик втрати житла внаслідок аварії варто перекласти на загальнообов'язкову систему страхування. Страхові платежі можна долучити до комунальних платежів. Тоді кожен мешканець знатиме, що в разі втрати житла він отримає компенсацію у межах страхової суми.

Обслуговуючи комунальні підприємства, муніципальний банк зможе акумулювати гроші громади, які йдуть у дохід комерційних банків. Зазначимо, що сьогодні мешканці оплачують комунальні послуги ЖЕКам або ОСББ, а не безпосередньо підприємствам, які надають послуги з водопостачання, теплопостачання, вивезення сміття та інші. Тобто ЖЕКи фактично виступають посередниками: у Львові такими посередниками є 49 комунальних підприємств і 1 ТзОВ ЖЕП «Стимул-Сихів». Аналіз цих підприємств показав, що більшість із них обслуговується у таких банках: ПАТ «Укрсоцбанк», який здійснює свою діяльність на ринку України під торговою маркою «UniCredit Bank», ВАТ Банк «Біг

Енергія», ПАТ «Кредобанк», ПАТ «Мегабанк», ПАТ «Фольксбанк», АТ «Ощадбанк», ПАТ «Приватбанк», ПАТ «Укрсиббанк», ПАТ «Укрінбанк». При цьому ВАТ Банк «Біг Енергія» проходить процедуру банкрутства.

Позитивні та негативні грошові потоки ЖЕКів в основному формуються із:

- касових надходжень;
- надходжень на поточні рахунки;
- виплат аварійній службі та іншим підприємствам за обслуговування ліфтів;
- виплат підприємствам, що займаються вивозом та утилізацією твердих побутових відходів;
- виплат підприємствам за тепlopостачання;
- виплат підприємствам за водopостачання;
- виплат заробітної плати працівникам.

За обслуговування перелічених грошових потоків ЖЕКи сплачують комерційним банкам значні суми. Приблизний розрахунок обсягів доходів комерційних банків від обслуговування підприємств житлово-комунальної сфери м. Львова за 2011 р. представлено у табл. 1.

З табл. 1 видно, що, обслуговуючи грошові потоки комунальних підприємств міста Львова, комерційні банки щороку отримують доходів близько 9 млн. грн. Окрім того, банки можуть розміщувати частину обігових коштів комунальних підприємств на міжбанківському валютному ринку під певний відсоток (орієнтовно під 2-15% річних) на короткі терміни, що також збільшує їхні доходи.

Таблиця 1

Доходи комерційних банків від обслуговування комунальних підприємств м. Львова у 2011 р.*

Назва статті доходів	База нарахування тарифу	Тариф**	Місячний обсяг доходів КБ, тис. грн.	Річний обсяг доходів КБ, тис. грн.
Комісія за касове обслуговування	Касовий оборот (12143,470 тис. грн в місяць)	0,5%	60,717	728,604
Комісія за прийом готівки від фізичних та юридичних осіб для зарахування на поточні рахунки	Сума платежів (45498,500 тис. грн в місяць)	1%	454,985	5459,82
Комісія за перерахування коштів на поточні рахунки	Сума платежів (33170,673 тис. грн в місяць)	0,1%	33,171	398,052
Комісія за обслуговування зарплатних карток	Сума платежів (21726,704 тис. грн в місяць)	0,7%	152,086	1825,032
Плата за обслуговування платіжних доручень клієнтів	Кількість платіжних доручень (11000 шт. в місяць)	3 грн./п.д.	33,000	396,000
Всього			733,959	8807,508

* Розрахунки на основі даних Департаменту економічної політики Львівської міської ради.

** Середній розмір комісій за окремими платежами взято згідно з дослідженнями тарифів на послуги з обслуговування вищевказаних комерційних банків на їхніх офіційних Інтернет-сайтах.

Зазначене доводить доцільність створення у м. Львові муніципального банку, який би отримував значні доходи на основі акумуляції грошових потоків комунальних підприємств та спрямовував ці доходи на розвиток житлово-комунальної сфери міста.

Створення муніципального банку безпосередньо пов'язане з визначенням необхідного розміру та потенційних джерел формування його капіталу. Відповідно до статті 31 Закону України «Про банки і банківську діяльність» [3] мінімальний розмір статутного капіталу на момент державної реєстрації юридичної особи, яка має намір здійснювати банківську діяльність, не може бути меншим 120 млн. грн. Запланований обсяг доходів загального і спеціального фондів бюджету м. Львова у 2012 р. становить 2424,7 млн. грн. на 2012 р. При цьому загальний обсяг запланованих видатків міського бюджету становить 2537,3 млн. грн. Зрозуміло, що за таких умов місто не може спрямувати 5% свого річного доходу на формування статутного капіталу муніципального банку. При цьому у 2011 р. місто тільки на виплату відсотків за своїми зобов'язаннями сплатило 34 млн. грн. Доцільніше було б витратити 30 млн. грн. на формування статутного капіталу муніципального банку і здійснювати необхідні запозичення в цьому банку.

Оскільки муніципальний банк має свої специфічні завдання, то формування його статутного капіталу та організаційної структури управління (ОСУ) буде відрізнятися від звичайного банку. На нашу думку, статутний капітал муніципального банку повинен мати таку структуру: 1) 25% акцій повинні належати Європейському банку реконструкції та розвитку (ЄБРР), оскільки входження міжнародної авторитетної фінансово-кредитної установи в капітал муніципального банку сприятиме позитивному іміджу банку, що є важливим для залучення клієнтів та партнерів, особливо на початку діяльності муніципального банку; 2) 25% акцій повинні бути реалізовані юридичним особам-резидентам, у тому числі банкам; 3) 25% акцій мають належати фізичним особам – мешканцям міста; 4) 25% акцій мають належати Львівській міській раді. Таким чином, мешканці міста прямо й опосередковано через Львівську міську раду матимуть контрольний пакет муніципального банку. При цьому місто повинно виділити 30 млн. грн. для створення муніципального банку. Оскільки місто в особі голови міста і депутатів Львівської міської ради повинно контролювати муніципальний банк, то доцільно формувати ОСУ муніципальним банком за взірцем, прописаним для НБУ в Законі України «Про Національний банк України» [4] статті 8-23. При цьому повноваження органів управління муніципального банку повинні формуватися за взірцем, прописаним для комерційних банків у Законі України «Про банки і банківську діяльність», статті 37-45.

Основним функціями муніципального банку, які повинні бути прописані в його статуті, є фінансування боргових зобов'язань міста та кредитування комунальних підприємств з метою розвитку соціальної інфраструктури міста. Незважаючи на меншу дохідність, саме ці напрямки є пріоритетними для муніципального банку. Подальшими за пріоритетністю активними операціями муніципального банку є кредитування приватних юридичних і фізичних осіб, тобто звичайна банківська діяльність.

Звичайно, в ЖКГ можна вкладати значні суми, проте фінансові ресурси обмежені, тому варто визначитись із пріоритетами. Щоб визначення пріоритетів не базувалося на ідеалістичних міркуваннях, доцільно дослідити, на що місту потрібні кошти. Якщо місто позичає кошти, то таке рішення повинно бути обумовлене гострою необхідністю в розвитку соціальної інфраструктури міста. Саме

розвитку, тому що на захищені статті бюджету, як правило, коштів вистачає. Тому в цій статті ми досліджуємо, на які проекти м. Львів позичає кошти. Саме ці проекти муніципальний банк повинен фінансувати першочергово.

Потреба у фінансуванні міської інфраструктури змушує місто активно позичати кошти. Зокрема, Львівська міська рада виступає гарантом за такими позиками:

- 1) кредит від Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР) на суму 24,25 млн. дол. США під 6% річних (ліберо); позичальник – Міністерство фінансів України (МФУ), субпозичальник – ЛМКП «Львівводоканал». Фактично ЛМКП «Львівводоканал» одержало 23,67 млн. дол. США, заборгованість за даним кредитом на кінець 2011 р. становила 41,3 млн. грн. Щоб виплатити тільки тіло кредиту до кінця завершення дії договору у 2021 р. місто і ЛМКП «Львівводоканал» повинні виплачувати 16,6 млн. грн. кожного року. На даний час уже сплачено 15,1 млн. грн. відсотків за кредит;
- 2) кредит від ЄБРР на суму 12 млн. євро під 6% річних, позичальник – ЛКП «Львівелектротранс». Мета кредиту – інвестиція в інфраструктуру громадського транспорту. Позика діє до 2018 р. Наразі підприємство обслуговує її самостійно, проте зважаючи на збитковість діяльності підприємства, скоріше за все позику буде повертати місто;
- 3) кредит від ЄБРР на суму 26 млн. євро під 6% річних, позичальник – ЛКП «Львівавтодор». Мета кредиту – інвестиції у реконструкцію міських вулиць та пов'язаних мереж, покращення інфраструктури громадського транспорту вздовж трамвайних ліній у місті. Позика діє до 2018 р. і скоріше за все також покриватиметься за рахунок коштів міського бюджету.

При цьому місто активно здійснює запозичення. Зокрема відкрито кредитну лінію на загальну суму 275 млн. грн. для придбання автобусів та тролейбусів для підготовки та проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 р. з футболу. Протягом першого півріччя 2012 р. одержано 16,5 млн. грн. Дата погашення кредиту не пізніше 2014 р. Позичальником є Державний ощадний банк України. Ставка за користування кредитними коштами 14,8%, в тому числі: 7,4% за рахунок коштів міського бюджету і 7,4% за рахунок субвенції з державного бюджету.

Для фінансування бюджету місто випустило чотири серії облигацій:

- у 2007 р. облигації серії А загальним обсягом емісії – 50 млн. грн., відсотковий дохід – 9,45% річних. Остання виплата відсотків здійснюється одночасно з погашенням облигацій – 20.07.2012 р.;
- у 2008 р. облигації серії В загальним обсягом емісії – 42 млн. грн., відсотковий дохід – 9,95% річних. Остання виплата відсотків здійснюється одночасно з погашенням облигацій – 19.12.2012 р.;
- у 2009 р. облигації серії С загальним обсягом емісії – 200 млн. грн., відсотковий дохід – 20% річних. У 2011 р. Львівська міська рада викупила облигації серії С на суму 110 млн. грн. Остання виплата відсотків здійснюється одночасно з погашенням облигацій на суму 90 млн. грн. – 29.05.2014 р.;
- у 2012 р. планується розмістити облигації серії D на суму 90 млн. грн. з метою рефінансування (викупу) облигацій серії С.

Отже, м. Львів потребує фінансових ресурсів і активно позичає кошти на внутрішньому та зовнішньому фінансових ринках. При цьому місто витрачає частину коштів на обслуговування цих кредитів. При створенні муніципального банку ці кошти залишатимуться у міста.

Відповідно до інструкції Національного банку України «Про порядок регулювання діяльності банків в Україні» [5], норматив (коефіцієнт) співвідношен-

Таблиця 2

Потенційні процентні доходи муніципального банку міста Львова від надання позик місту та комунальним підприємствам під гарантії міста*

Назва позики	Обсяг позики	Термін дії позики	Річний процент за позикою, %	Процентний дохід муніципального банку за весь період дії договору **
Облігації м. Львова серії А	50 млн. грн.	2007-2012	9,45	23,6 млн. грн.
Облігації м. Львова серії В	42 млн. грн.	2008-2012	9,95	20,8 млн. грн.
Облігації м. Львова серії С	200 млн. грн. (з 2011 – 90 млн. грн.)	2009-2014	20	127,1 млн. грн.
Кредитна лінія на придбання автобусів і тролейбусів	275 млн. грн.	2011-2014	14,8	40,7 млн. грн.
Кредит ЛМКП «Львівводоканал»	23,7 млн. дол. США	2006-2021	6	13,4 млн. дол. США
Кредит ЛМКП «Львівелектротранс»	12 млн. євро	2012-2018	6	1,5 млн. євро
Кредит ЛМКП «Львівавтодор»	26 млн. євро	2011-2018	6	4 млн. євро
Всього*	1136,6 млн. грн.	-	-	374,4 млн. грн.

* Розрахунки на основі даних Департаменту економічної політики Львівської міської ради.

** Курс долара – 08,00 грн; курс євро – 10,00 грн. за одиницю.

ня регулятивного капіталу до зобов'язань (НЗ-1) має бути не менше 10%. Відповідно муніципальний банк при статутному капіталі 120 млн. грн. теоретично може залучити кредитних ресурсів (деPOSITIVІВ від населення та юридичних осіб) на суму 1,2 млрд. грн.

З метою приблизної оцінки дохідності активних операцій муніципального банку (з врахуванням вказаних пріоритетів) припустимо, що муніципальний банк виступав би кредитором уже наявних боргових зобов'язань міста та комунальних підприємств. Процентний дохід муніципального банку, за вказаного припущення, наведено в табл. 2.

Отже, муніципальний банк зміг би профінансувати всі наявні боргові зобов'язання міста та комунальних підприємств. Проте важливим є питання ціни залучених ресурсів. Одним із ключових питань успішної діяльності банку є недооцінка величини інфляції в кредитній ставці та її переоцінка в депозитній ставці, що є несприятливим для банку з позицій його поточної прибутковості [6, с. 292]. Банки більше вимушені враховувати поточні ринкові ставки на кредитному і депозитному ринках. За даними агентства «Thomson Reuters» [7], на даний момент середньорічна ставка за депозитами терміном на 1 рік для фізичних осіб складає 16,61% у гривнях; 7,66% у доларах США; 6,13% у євро. Зрозуміло, що, залучаючи фінансові ресурси за такими ставками, муніципальний банк

отримає процентні збитки. Для приблизних розрахунків припустимо, що муніципальний банк залучив депозитів на 1,2 млрд. грн. під 15% річних терміном на 5 років (приблизна тривалість активних операцій муніципального банку, наведених в табл. 2). Тоді за 5 років муніципальний банк отримає процентні витрати на суму: $(1200 \times 0,15) \times 5 = 900$ млн. грн. Відповідно, чистий процентний збиток муніципального банку за 5 років становитиме: $900 - 374,4 = 525,6$ млн. грн., або приблизно 105 млн. грн. на рік.

З метою покриття зазначених процентних збитків муніципальний банк повинен: 1) співпрацювати з державними органами влади для відшкодування частини процентних витрат; 2) співпрацювати з міжнародними фінансово-кредитними установами з метою доступу до дешевших кредитних ресурсів. Зважаючи на суспільну значимість діяльності муніципального банку, продуктивною може бути його співпраця з Державним агентством з інвестицій та управління національними проектами України, Державним агентством з енергоефективності та енергозбереження України. Також покриття частини збитків муніципального банку може взяти на себе міський бюджет. Муніципальному банку також доцільно співпрацювати з ЄБРР шляхом залучення дешевих субординованих кредитів. Субординований борг – це звичайні незабезпечені боргові капітальні інструменти (складові елементи капіталу), які відповідно до договору не можуть бути взяті з банку раніше ніж через 5 років, а в разі банкрутства чи ліквідації повертаються інвесторів після погашення претензій усіх інших кредиторів. Як передбачено Базельською угодою про міжнародні стандарти капіталу, випуск таких паперів банки можуть використовувати для збільшення регулятивного капіталу, адже зазначені зобов'язання мають характер субординованих, або зобов'язань другої черги. Це означає, що в разі ліквідації банку сукупні зобов'язання мають погашатися після розрахунків із вкладниками і кредиторами, але перед розрахунками з акціонерами [8, с. 194]. Суть у тому, що як фінансова установа, з одного боку, і як суспільно важливий інститут, з другого, муніципальний банк матиме більше можливостей для ефективного акумулювання й управління коштами.

Отже, сучасні реалії функціонування та розвитку великого міста доводять доцільність та необхідність створення муніципального банку, ефективна діяльність якого дозволила б розв'язати низку проблем житлово-комунальної сфери. А оскільки отримання прибутку для муніципального банку є другорядним завданням, то варто підняти питання зменшення для нього ставки рефінансування НБУ, що дозволить створити сприятливіші умови для його розвитку.

Список використаних джерел

1. Ковалевский В. Предпринимательский кластер как основа конкурентоспособности экономики муниципального образования / В. Ковалевский, В. Артемчук. – Режим доступа : www.conference6.rcsme.ru.
2. Карпинець В. Й. Роль банку в муніципальному кластері / В. Й. Карпинець // Економічний часопис – XXI. – 2012. – №1-2. – С. 55-58.
3. Про банки і банківську діяльність: Закон України. – Режим доступа : www.bank.gov.ua.
4. Про Національний банк України: Закон України. – Режим доступа : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.

5. Інструкція Національного банку України «Про порядок регулювання діяльності банків в Україні» від 28.08.2001 р. № 368. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0841-01>.
6. Смовженко Т. С. Моделювання кредитної та депозитної діяльності банків у контексті взаємодії з реальним сектором економіки з урахуванням інфляції / Т. С. Смовженко, В. В. Хиленко, С. В. Андрос // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2011. – №3(12). – С. 291-300.
7. Український індекс ставок за депозитами фізичних осіб. – Режим доступу : www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=74780.
8. Олійник Я. О. Субординований борг як зовнішнє джерело формування ресурсної бази банку / Я. О. Олійник // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2011. – №2(11) – С. 194-197.

Сторонянская И. З., Карпинец В. И. Муниципальный банк в системе управления финансовыми потоками большого города.

Обобщены методологические основы создания и развития зарубежных и отечественных кластеров. Дается авторское определение муниципального кластера. Обоснована целесообразность вхождения финансовых учреждений в инфраструктурный муниципальный кластер. Рассмотрены причины кризисного состояния предприятий жилищно-коммунального хозяйства и причины нарушения финансовой дисциплины. Предложено решение указанных проблем в границах муниципального кластера. Проанализированы имеющиеся денежные потоки коммунальных предприятий города Львова. Проведен подсчет доходов, которые получают коммерческие банки за обслуживание коммунальных предприятий. Показана целесообразность создания муниципального банка и предложено определение термина «муниципальный банк». Определены его основные функции и особенности активных и пассивных операций. Обоснована целесообразность сотрудничества муниципального банка с государственными органами и международными финансово-кредитными учреждениями.

Ключевые слова: муниципальный банк, муниципальный кластер, денежные потоки, инфраструктура, региональные производственные кластеры, кластерная политика, кластерный подход в жилищно-коммунальном хозяйстве.

Storonyanska I. Z., Karpynets V. Yo. Municipal Bank in the System of a City Financial Flows Management.

Methodological principles for the creation and development of foreign and domestic clusters are summarized. The author's definition of municipal cluster is given. Expediency of financial institutions entry into municipal infrastructure cluster is explained. The causes of crisis conditions of housing and utility enterprises and the causes of violations of financial discipline are outlined. Solutions of these problems within the municipal cluster are proposed. Available cash flows of Lviv utility enterprises are analyzed. A calculation of commercial banks' revenues for servicing the utility enterprises is conducted. The feasibility of establishing the municipal bank is proven and a definition of the term «municipal bank» is proposed. Its functions and peculiarities of active and passive operations are defined. Expediency of municipal bank cooperation with state authorities and international financial and credit institutions is explained. Key words: municipal bank, municipal cluster, cash flows, infrastructure, regional industrial clusters, cluster policies, cluster approach in housing.

Надійшло 11.07.2012 р.